

ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ У СИСТЕМІ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ КОЛЕДЖУ

А Визначено принципи розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю у системі науково-методичної роботи коледжу. З'ясовано, що принципами розвитку педагогічної компетентності вказаної категорії викладачів мають стати принципи мотивації, неперервності, цілеспрямованості, комплексного підходу, індивідуалізації, діяльності, пріоритетності саморозвитку та самоосвіти, науково-методичного супроводу, інноваційності, рефлексивного оцінювання власної діяльності, гуманізації.

Ключові слова: педагогічна компетентність; принципи розвитку педагогічної компетентності

Актуальність проблеми у загальному вигляді.

З'ясування принципів формування системи розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю у системі науково-методичної роботи коледжу є необхідною передумовою моделювання системи їхнього розвитку, здійснення педагогічного впливу на вказану категорію викладачів, оцінювання результативності такого роду впливу. Оскільки педагогічне моделювання нині є одним із основних методів педагогічного дослідження, то це уможливує представлення педагогічних процесів та явищ у вигляді системи, можливість ідентифікації чинників та умов її функціонування, факторів, які впливають на її результативність та ефективність. Педагогічне моделювання передбачає аналіз закономірностей функціонування системи загалом та її окремих компонентів, зв'язків і залежностей між ними. Відповідно з'ясування принципів формування системи розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю у системі науково-методичної роботи коледжу є необхідною передумовою процесу моделювання даної педагогічної системи [3].

Мета статті – запропонувати систему принципів для розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю у системі науково-методичної роботи коледжу.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій дає змогу констатувати, що не існує єдиного підходу до визначення принципів формування систем розвитку педагогічної компетентності. Так, В. Гусак [5] виділяє принципи, що формують цілеспрямованість моделювання та реалізації проблеми розвитку професійної компетентності педагога-організатора, а саме: науковості, неперервності, пролонгованості, наступності, відкритості, принцип трьох середовищ, індивідуалізації, диверсифікації, діяльності, науково-методичного супроводу, рефлексії. С. Жуковська [6], розглядаючи процес розвитку педагогічної компетентності викладачів, дотримується таких принципів: дидактичних – науковості, систематичності і послідовності, активності і самостійності суб'єктів розвитку педагогічної компетентності, зв'язку навчання з життям (теорія і практика), поєднання колективної, групової та індивідуальної

роботи, гуманізації; специфічних – комфортності, інноваційності, інтеграції, рефлексивного оцінювання власної діяльності. Л. Фамільярська [7] в основу програми розвитку інформаційно-комунікаційної мобільності педагога покладає такі принципи: принцип цілісності розвитку, принцип наступності етапів і завдань експериментальної роботи, принцип підтримки розвитку.

Водночас виявлено, що моделювання вченими процесу розвитку здійснено стосовно різних категорій: студентів – майбутніх учителів, учителів-предметників, управлінців тощо. Однак спільним є те, що пропонувані моделі базуються на наукових підходах, принципах.

Викладення основного матеріалу. У результаті здійсненого аналітичного дослідження були встановлені базові раціональні положення застосування педагогічних принципів для розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю у системі науково-методичної роботи коледжу, які доцільно використати у власному дослідженні:

1. Відбір принципів обумовлений як загальними вимогами до організації освітнього процесу у вищій школі, так і вимогами педагогічної діяльності викладачів фармацевтичного профілю.

2. Усі принципи перебувають у логічному взаємозв'язку, співпідпорядкованості та становлять цілісну систему.

3. Включені у систему педагогічні принципи повинні підпорядковуватися структурним компонентам педагогічної компетентності: ціннісно-мотиваційному, пізнавальному, діяльнісному, особистісному.

4. З огляду на практичність застосування принципів усю можливу їхню множину доцільно звести до необхідного та достатнього мінімуму. Функціонуючи разом, система педагогічних принципів повинна забезпечити нову якість діяльності, що позначається на кінцевому результаті – розвитку педагогічної компетентності.

Система принципів розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю має вибудовуватися з урахуванням наукових підходів до розвитку означеної компетентності. Аналіз наукових підходів до розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного

профілю у системі науково-методичної роботи коледжу показав, що результатом застосування *системного підходу* є створення ефективної моделі розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю; *синергетичний підхід* утверджує ідею самоорганізації процесів, що досліджуються, а також акцентує увагу на важливості активізації власних сил і здібностей викладачів фармацевтичного профілю, ініціювання індивідуальних освітніх траєкторій і шляхів розвитку педагогічної компетентності; *андрагогічний підхід* відображає навчання та розвиток викладачів з урахуванням їхніх вікових особливостей, освітніх інтересів і потреб, життєвого досвіду, здібностей і можливостей; *аксіологічний підхід* дозволяє спрямувати викладачів фармацевтичного профілю на формування ціннісного ставлення до педагогічної діяльності, створити систему ціннісних орієнтирів у викладачів фармацевтичного профілю; *акмеологічний підхід* дозволяє розглядати викладача фармацевтичного профілю як суб'єкта педагогічної діяльності і розробляє форми, методи, засоби досягнення ним соціальних і професійно-педагогічних вершин; *компетентнісний підхід* спонукає до усвідомлення необхідності постійного оновлення, розширення власних знань, умінь, навичок, пояснює, що розвинена педагогічна компетентність необхідна, щоб бути ефективним у педагогічній діяльності; *діяльнісний підхід* дозволяє активізувати викладачів фармацевтичного профілю у процесі набуття педагогічних знань, умінь, навичок, забезпечує розвиток педагогічної компетентності на результативному рівні.

Розглянувши визначення поняття «принцип» у наукових джерелах [4; 1; 2], виходимо з того, що *принципи* – це основні вихідні положення будь-якої теорії, вчення, науки, світогляду, що базуються на знаннях про педагогічну діяльність. Спираючись на дослідження вчених, вважаємо, що однією з умов побудови ефективної системи розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю має стати реалізація низки принципів.

Принцип мотивації – передбачає активізацію діяльності викладача фармацевтичного профілю до розвитку внутрішньомотивованих дій, інтересів, потреб, мотивів, спрямованих на організацію професійної діяльності. Розвиток стійких інтересів до виконання функціональних обов'язків, постійного професійного вдосконалення, внутрішньообумовлену цілеспрямовану самореалізацію, почуття обов'язку та потреби у владі, схвалення з боку колег і керівництва й одержанні соціального статусу, творчого ставлення до професійної діяльності, спрямовану на перетворення себе і розвиток педагогічної компетентності.

Принцип науковості передбачає побудову змісту форм і методів науково-методичної роботи на основі об'єктивних наукових фактів, понять, теорій, знань освітньої та фармацевтичної галузей, підтверджених практикою; розкриття наукових явищ і фактів і забезпечує єдність взаємодії науки і практики, яка починається з наукових відкриттів і закінчується їх упровадженням у практичну діяльність.

Принцип систематичності та послідовності ґрунтується на тому, що розвиток має здійснюватися у логічній послідовності, за системою, яка забезпечує збереження наступності, тому що системне розв'язання будь-яких проблем є ефективнішим за окремі заходи або дії. Принцип означає цілісність впливу виділених компонентів системи, встановлює дотримання відповідності між цілями, змістом, формами, методами, засобами розвитку педагогічної компетентності та оцінюванням отриманих результатів. Структури, технології, в межах моделі, розглядаються як окремі.

Принцип неперервності. Розвиток педагогічної компетентності має відбуватися неперервно. У міжкурсовий період неперервність навчання може відбуватися завдяки застосуванню систем дистанційного, мобільного та змішаного навчання; участі у виставкових заходах, майстер-класах, семінарах, конференціях, засобами електронного зв'язку, методом неформальної освіти та самоосвіти; накопичення власних змін і перехід на якісний наступний рівень з урахуванням попереднього досвіду, що дозволяє ініціювати себе, як внутрішній складник саморозвитку і переходу на наступний щабель свого вдосконалення.

Принцип цілеспрямованості – передбачає забезпечення цілеспрямованості росту і розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю, практичної готовності до реалізації різних методів і форм науково-методичної роботи коледжу, передбачає усвідомлення особистісної значущості її результатів.

Принцип комплексного підходу – передбачає інтеграцію освітньої (фахової фармацевтичної та педагогічної) та науково-методичної діяльності викладачів фармацевтичного профілю з метою всебічної педагогічної діяльності, багатаспектності і багатогранності науково-методичної роботи коледжу на етапі розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю.

Принцип індивідуалізації орієнтує на розроблення кожним викладачем фармацевтичного профілю власної траєкторії розвитку на основі усвідомлення ними особистісних цілей, потреб та інтегрування їх у цілі професійної діяльності; детермінує створення цілісного уявлення про професійно важливі якості, виявлення їхніх ресурсних можливостей для творчого зростання; передбачає запровадження системи науково-методичного супроводу розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю на основі індивідуального підходу.

Принцип діяльності – змістовий процес розвитку педагогічної компетентності вибудовується навколо провідних видів діяльності викладачів фармацевтичного профілю, враховуючи її особливості, рефлексію досягнень, де фахівець виступає суб'єктом освіти та самоосвіти, який самостійно осмислює й обирає засоби розвитку власної педагогічної компетентності.

Принцип пріоритетності саморозвитку та самоосвіти – передбачає спрямованість процесу саморозвитку й самоосвіти на перетворення власних якостей у всіх відношеннях і новоутворення особистісних й професійно зна-

чущих характеристик для оволодіння новими знаннями, вмінням, навичками, рисами та властивостями (у професійному, педагогічному, психічному, моральному, фізичному відношеннях). Розвиток необхідних умінь саморозвитку і самоосвіти для цілеспрямованої діяльності надбання в собі необхідних рис та якостей характеру для внутрішнього бажання виховати в собі необхідні для себе якості, що дозволяють йому самореалізуватися.

Принцип науково-методичного супроводу забезпечує взаємозв'язок теорії та практики, запровадження різних форми педагогічної підтримки та методичних послуг педагогів (консультування щодо вибору оптимальних шляхів і методів досягнення поставлених цілей відповідно до індивідуальних особливостей, інформування, оновлення навчальних матеріалів, глибокого дослідження проблем і запитів викладачів фармацевтичного профілю).

Принцип інноваційності передбачає орієнтацію на інноваційну активність, готовність до самоосвіти, високу дослідницьку культуру. Інноваційність полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень до традиційної системи, що передбачає найвищий рівень творчості викладача.

Принцип рефлексивного оцінювання власної діяльності полягає в усвідомленні й регуляції особистістю способів здійснення діяльності, що виявляється у глибині переосмислення власного досвіду.

Принцип гуманізації розглядаємо як провідний. Він побудований на унікальності і цілісності особистості, збереженні її здоров'я; здатності до життєтворчості, самовизначення і самореалізації; гуманістичного ставлення до природи, інших людей, самого себе. Принцип гуманізації розглядає викладача як суб'єкта розвитку власної педагогічної компетентності, який сам обирає особистісно орієнтовані технології, форми та методи, враховуючи індивідуальні особливості, виробляє оптимістичну гіпотезу розвитку.

Козаченко Г. В. Принципы развития педагогической компетентности преподавателей фармацевтического профиля в системе научно-методической работы колледжа.

А Определены принципы развития педагогической компетентности преподавателей фармацевтического профиля в системе научно-методической работы колледжа. Выяснено, что принципами развития педагогической компетентности указанной категории преподавателей должны стать принципы мотивации, непрерывности, целеустремленности, комплексного подхода, индивидуализации, деятельности, приоритета саморазвития и самообразования, научно-методического сопровождения, инновационности, рефлексивного оценивания собственной деятельности, гуманизации.

Ключевые слова: педагогическая компетентность; принципы развития педагогической компетентности

Kozachenko Halyna. Principles of the Development of Pedagogical Competence of Teacher of Pharmaceutical Profile in the System of Scientific and Methodical Work in College.

S The paper is about development of pedagogical competence of teachers of pharmaceutical profile in the system of scientific and methodical work in college. It has been found that the principles of pedagogical competence development of this teacher's category are motivation, continuity, purposefulness, complex approach, individualization, activity, priority of self-education, innovation, reflexive self-evaluation of activities, humanization.

Key words: pedagogical competence; principles of pedagogical competence development

При обґрунтуванні принципів урахувалися логічні основи теорії пізнання, закономірності психічного розвитку людини, особливості праці фахівців-фармацевтів, різноманітні підходи до принципів розвитку, організації освітнього процесу у фармацевтичному закладі.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, вищезазначені обґрунтовані принципи формування системи розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю у системі науково-методичної роботи дадуть змогу вибудувати таку систему на засадах доцільності, результативності й ефективності.

Перспективним є експериментальна перевірка дієвості зазначеної системи, спроектованої на основі сформульованих вище принципів.

Список використаних джерел

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/грунтур>.
2. Антонова О. Є. Словник базових понять з курсу «Педагогіка». 2-ге вид. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2014. 100 с.
3. Бородієнко О. Принципи розвитку професійної компетентності керівних структурних підрозділів підприємств сфери зв'язку. *Наукові записки Тернопільського національного пед. ун-ту імені В. Гнатюка*. Серія: Педагогіка. 2017. № 2. С. 139.
4. Всемирная энциклопедия: философия / [глав. науч. ред. и сост. А. А. Грицанов]. Москва: АСТ; Минск: Харвест, 2002. 1312 с.
5. Гусак В. М. Розвиток професійної компетентності педагога організатора в умовах післядипломної освіти: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т імені Івана Франка. Житомир, 2018. 306 с.
6. Жуковська С. А. Розвиток педагогічної компетентності викладачів аграрних ВНЗ I-II рівнів акредитації в умовах науково-методичного центру: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ, 2016. 296 с.
7. Фамілярська Л. Л. Розвиток інформаційно-комунікаційної мобільності педагога в освітньому середовищі післядипломної освіти: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т імені Івана Франка. Житомир, 2017. 292 с.
8. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2006. 352 с.

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 11.01.2019